

Kimya Sektörü Bülteni

MUSIAD

AĞUSTOS 2025

SAYI 1

- » Kimya Endüstrisinde Kimyasal Maddelerin Kaynak ve Ürün Türlerine Göre Sınıflandırması
- » Kimya Endüstrisinin Türkiye'deki Durumu
- » Türkiye Kimya Sektörünün Temel Göstergeleri
- » Türkiye'de Yapımı Devam Eden Stratejik Kimya Tesisleri

Kimya Endüstrisi

Kimya endüstrisi, modern ekonomilerde sanayi ekosisteminin temel taşı olarak kabul edilen, yüksek katma değer yaratan ve geniş bir etki alanına sahip stratejik bir sektördür. Üretim zincirinin başlangıç noktasında yer alarak, otomotivden tekstile, tarımdan ilaç ve gıdaya kadar hemen her sanayi kolunun ihtiyaç duyduğu ara mal ve hammaddeleri sağlamaktadır.

Kimyasal hammaddelerin yerli üretim kapasitesi, yalnızca dışa bağımlılığın azaltılması açısından değil, aynı zamanda ekonomik kalkınmada çarpan etkisi yaratması bakımından kritik öneme sahiptir. Bu durum, üretim maliyetlerini düşürmekte, tedarik zincirlerini güvence altına almakta ve ihracat rekabetçiliğini artırmaktadır.

Sektör; petrokimya, plastik, boya, gübre, ilaç, temizlik ve özel kimyasallar gibi geniş bir alt sanayi yelpazesine sahip olup, yüksek teknoloji kullanımı ve Ar-Ge yatırımları ile sürekli dönüşüm içerisinde. Dolayısıyla, kimya endüstrisinin güçlendirilmesi, bir ülkenin sanayi üretim kapasitesinin, teknolojik yetkinliğinin ve küresel pazardaki konumunun doğrudan gelişmesini sağlamaktadır.

Kimya Endüstrisinde Kimyasal Maddelerin Kaynak ve Ürün Türlerine Göre Sınıflandırması

1. Petrokimyasallar

Kaynak: Petrol, Doğalgaz

Üretim Süreci: Rafinasyon, Kimyasal Sentez

Ürünler: Benzin, Etilen, Propilen, Benzen, Amonyak, Plastik, Deterjan, Solventler, Yakıt Katkıları, Mineral Yağlar, vb.

Kullanım Alanları: Enerji, Tekstil, Ambalaj, Havacılık & Uzay, Otomotiv, Kimya ve Plastik Sanayi.

2. İnorganik Kimyasallar

Kaynak: Mineraller (fosfat, Trona, bor, lityum, silisyum, nadir toprak elementleri vb.), Cevherler (Antimon, bakır, alüminyum, uranyum, çinko), Hava

Üretim Süreci: Madencilik, kimyasal işleme, elektroliz, gaz ayrıştırma

Ürünler:

Gübreler: Üre, Amonyum Fosfat, Potasyum Nitrat, vb.

Mineral Kaynaklılar: Lityumlu Bileşikler, Asitler (Nitrik Asit, Borik Asit, Fosforik Asit, Sülfürik Asit vb.), Bazlar (Sodyum bikarbonat vb.), Silikonlar, vb.

Cevher Kaynaklılar: Bakır Sülfat, Çinko Oksit, Antimon Trioksit, Uranyum, vb.

Hava Kaynaklılar: Endüstriyel Gazlar (Azot, Oksijen, Argon, vb.)

Kullanım Alanları: Tarım, Savunma Sanayi, Cam, Elektronik, Metalurji, Mikroçip, Nükleer Enerji, Batarya Teknolojisi, Kimya Sanayi, Gıda,vb.

3. Doğal Organik Kimyasallar (Biyokimyasallar)

Kaynak: Bitkiler, hayvanlar, mikroorganizmalar

Üretim Süreci: Fermantasyon, biyoteknolojik süreçler, ekstraksiyon

Ürünler:

Bitkisel: Karbonhidratlar (nişasta, selüloz, glukoz, pektin), proteinler (nohut, buğday, kenevir), alkaloidler (kafein, morfin, nikotin), uçucu yağlar (lavanta, gül, defne yağı), doğal kauçuk, renklendiriciler, tatlandırıcılar

Hayvansal: Proteinler (jelatin, kolajen), yağlar (balık yağı, lanolin), enzimler (pepsin, tripsin)

Mikroorganizmal: Antibiyotikler (penisilin), organik asitler (sitrik asit, laktik asit), amino asitler (lisin, treonin), vitaminler (B12), hormonlar (insülin)

Kullanım Alanları: Kozmetik, İlaç, Gıda, Biyoteknoloji, Kauçuk, Hayvancılık, Yem, vb.

4. Sentetik Organik Kimyasallar

Kaynak: Sentetik yollarla üretilen karbon temelli bileşikler

Üretim Süreci: Endüstriyel kimyasal sentez, polimerizasyon

Ürünler: Sentetik ilaçlar, vitaminler, tatlandırıcılar, aromalar, boyar maddeler, polimerler (PVC, polietilen, naylon), pestisitler, yapay kauçuk, yüzey aktif maddeler

Kullanım Alanları: İlaç, Tarım, Gıda, Otomotiv, Tekstil, Kozmetik, Sabun, Hayvancılık, Yem, Kauçuk, Plastik, Lastik

Kimya Endüstrisinin Türkiye'deki Durumu

Kimya endüstrisi, günümüz ekonomilerinde yalnızca yerel üretim kapasitesi açısından değil, aynı zamanda makroekonomik göstergeler ve dış ticaret dengesi bakımından da stratejik bir konuma sahiptir. Türkiye özelinde sektör; geniş ürün yelpazesi, yüksek katma değer potansiyeli ve farklı sanayi kollarına sağladığı ara mal desteği ile ekonominin temel yapı taşlarından biri konumundadır.

Küreselleşen piyasa koşullarında, kimya endüstrisi sürdürülebilir ekonomik büyümenin, sanayi üretiminin çeşitlendirilmesinin ve ihracat tabanının genişletilmesinin anahtar sektörlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. İleri teknoloji kullanımı, Ar-Ge yatırımlarının artırılması ve uluslararası standartlara uyum gibi unsurlar, Türkiye'nin sektörde rekabet gücünü yükseltmekte; aynı zamanda dış ticaret açığının azaltılmasına katkı sağlamaktadır.

Türkiye'de kimya sanayi; plastik, kauçuk, ilaç, gübre, boya, deterjan, petrokimya ve özel kimyasallar gibi alt sektörlerde geniş bir üretim ağına sahip olup, hem iç pazara hem de ihracata yönelik stratejik bir üretim kapasitesi geliştirmiştir. Bu yönüyle, ülkenin ekonomik kalkınma hedefleriyle doğrudan ilişkili, yüksek öneme haiz bir sanayi dalı olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye Kimya Sektörünün Temel Göstergeleri

2024 yılı sonu itibarıyla, Türkiye kimya sektörü yaklaşık, Genel Ticaret Sistemine (GTS) göre **30,8 milyar ABD Doları** ihracat hacmine ulaşmıştır. Toplam ihracatın **%11,7' sini** karşılayan sektör, otomotiv sektörünün ardından 2. sırada yer almaktadır.

2025 yılı ilk 6 ay sonunda **15,7 milyar ABD Doları** ihracat tutarı ile stabil olan sektör, 2. liğini korumaktadır.

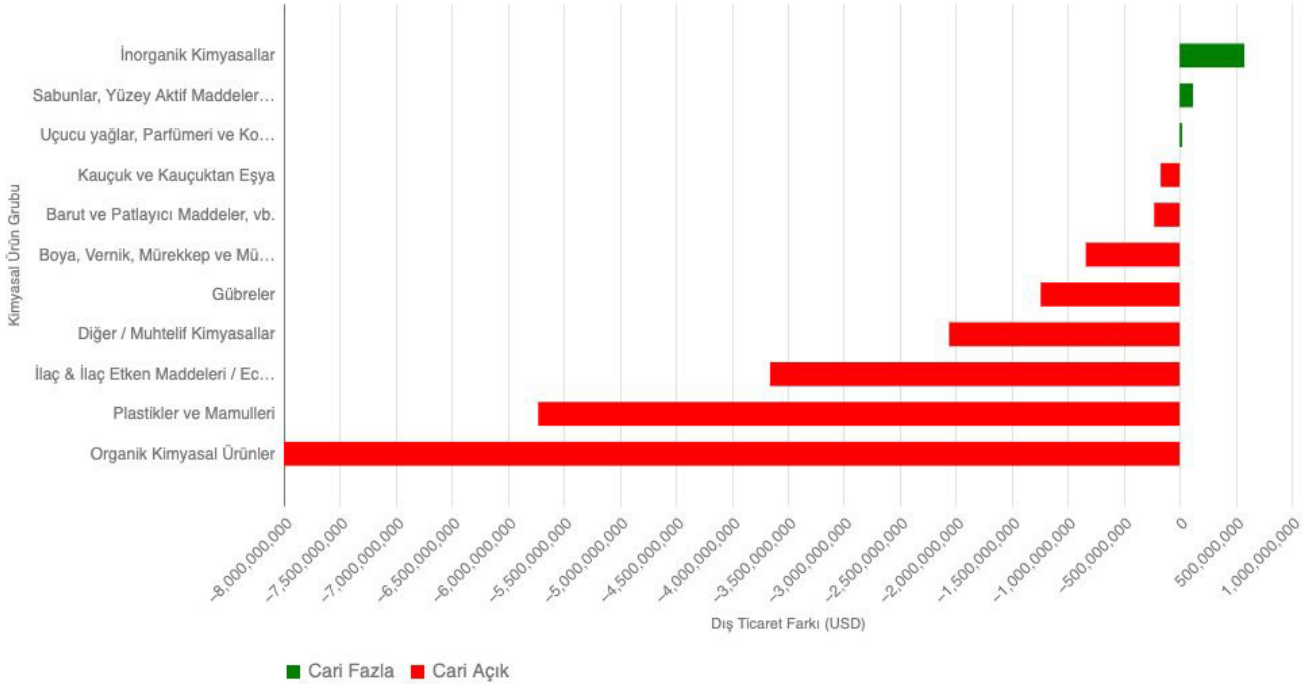
Kimyasal Ürün Grubu	2024 Yılı İhracat (USD)	2024 Yılı İthalat (USD)	Dış Ticaret Farkı (USD)
Organik Kimyasal Ürünler	757.621.820	8.756.190.477	7.998.568.657
Plastikler ve Mamulleri	9.427.110.659	15.155.033.971	5.727.923.312
İlaç & İlaç Etken Maddeleri / Eczacılık	1.550.113.710	5.208.489.361	3.658.375.651
Diğer / Muhtelif Kimyasallar	1.906.756.581	3.965.378.221	2.058.621.640
Gübreler	373.631.873	1.614.356.459	1.240.724.586
Boya, Vernik, Mürekkep ve Müstahzarları	1.518.087.677	2.356.155.361	838.067.684
Barut ve Patlayıcı Maddeler, vb.	21.884.086	248.519.026	226.634.940
Kauçuk ve Kauçuktan Eşya	3.509.186.377	3.678.388.497	169.202.120
Uçucu yağlar, Parfümeri ve Kozmetik	1.619.354.508	1.597.213.323	22.141.185
Sabunlar, Yüzey Aktif Maddeler, vb.	1.436.424.239	1.317.051.712	119.372.527
İnorganik Kimyasallar	2.722.914.967	2.145.408.520	577.506.447
TOPLAM	24.843.086.497	46.042.184.928	21.199.098.431

*İKMİB ve TÜİK verilerinin sentezinden oluşturulmuştur.

*Mineral Yakıtlar ürün grubu ayrı tutulmuştur. (Ham Petrol ve Doğalgaz ithalat & ihracatı)

Türkiye, mineral yakıtlar ürün grubu ayrıştırıldığında, kimya endüstrisinde en çok dış ticaret açığını sırasıyla; organik kimyasallar (8 Milyar USD), plastik ve mamülleri (5.7 Milyar USD), eczacılık (ilaç ve ilaç hammaddesi) (3,7 Milyar USD) ve gübre (1.2 Milyar USD) ürün gruplarında vermektedir.

Kimyasal Ürün Grubu Dış Ticaret Farkı (USD)

Yatırımlar ve Stratejik Tesisler

Rönesans Holding öncülüğünde kurulmakta olan Ceyhan Petrokimya Endüstri Bölgesi ve Kocaeli’de kurulmakta olan TN Maleik Anhidrit tesisinin “plastik ve mamüller” grubundaki 300 milyon USD dış ticaret açığını azaltması beklenmektedir.

Yine Tosyalı Holding’in yapmakta olduğu “Filyos Entegre Gübre Tesis” yatırımı ile “Gübre” alt grubundaki dış ticaret açığının kapatılmasına büyük katkı sunacaktır.

Türkiye’de Yapımı Devam Eden Stratejik Kimya Tesisleri

Tesis / Proje	Ortaklık / Yatırımcı	Hammadde Kaynağı	Ürün / Hedef	Yatırım Tutarı	Notlar
Ceyhan Polipropilen Tesis	Sonatrach (Cezayir Devlet Şirketi) & Rönesans Holding	Cezayir	Polipropilen (472.500 Ton/yıl)	~ 1,7 - 2,0 milyar USD	Türkiye’nin yıllık PP talebinin yaklaşık %17’si; cari açığa yılda ~250 milyon USD katkı sağlayacak
TN Maleik Anhidrit Tesis (Gebze)	TATNEFT(Tataristan Devlet Şirketi)	Rusya	Maleik Anhidrit (50.000 Ton/yıl kapasite)	~ 150 milyon USD	Türkiye’nin ilk Maleik Anhidrit tesisi; plastik, reçine ve kaplama sanayi için girdi sağlayacak.
Tosyalı Filyos Entegre Gübre Tesis	Tosyalı Gübre Sanayi A.Ş (Tosyalı Holding)	Yerli kaynaklar	Üre, CAN, DAP, nitrat türleri (1,5-2 milyon ton/yıl)	~ 1,7 - 1,8 milyar USD	ÇED süreci ve teşvikler mevcut; ithal gübre bağımlılığını büyük oranda azaltacaktır.
Eti Maden Kırka Lityum Karbonat Tesis	Eti Maden İşletmeleri	Yerli Kaynaklar	Lityum Karbonat (600 Ton/yıl)	~ 160 - 170 milyon USD	Türkiye’nin ilk lityum karbonat tesisi; batarya teknolojilerine ve elektrikli otomotiv sektörüne stratejik katkı sağlayacak.

Türkiye’de Yapımı Planlanan Stratejik Kimya Tesisleri

Tesis / Proje	Ortaklık / Yatırımcı	Hammadde Kaynağı	Ürün / Hedef	Yatırım Tutarı	Notlar
Adana – Yumurtalık Petrokimya Bölgesi	SASA Polyester (Erdemoğlu Holding)	Çeşitli (yerli / ithal)	PDH, PP, PTA, MEG, paraksilen, PVC, aromatikler, vs.	~ 5,5 milyar USD	Yıllık 6,5 Mton işlem hedefi; Türkiye petrokimya ithalatını ciddi oranda azaltacak
Çorum Füze & Roket Yakıtı Tesis	Ahlatçı Holding	Yerli kaynaklar	Nitroselüloz üretimi	~ 2,3 milyar USD	1.975.000 m² alana; savunma sanayi için stratejik üretim hattı olması bekleniyor.

Gelecek Vizyonu ve Stratejik Öncelikler

Kimya endüstrisinin önümüzdeki dönemdeki temel stratejik hedefi; ithalat bağımlılığı yüksek, katma değeri fazla ürün gruplarının yerli üretimini artırmaktır. Bu kapsamda, organik kimyasallar, vitaminler, ilaç etken maddeleri (API'lar) ve biyokimyasal hammaddeler, sektörün öncelikli yatırım ve Ar-Ge alanları arasında yer almalıdır. Yerli üretim kapasitesinin güçlendirilmesi, hem dış ticaret açığının azaltılmasına hem de küresel pazarlarda rekabet avantajının artırılmasına doğrudan katkı sağlayacaktır.

Alt sektörler arasında yer alan uçucu yağlar ve kozmetik ürünler, ihracatta yıllık %8,5 oranında büyüme ile dikkat çekmektedir. Buna karşın, Fransa, ABD ve Güney Kore gibi lider ülkelerle kıyaslandığında Türkiye'nin bu alanda yüksek bir büyüme potansiyeli mevcuttur. Stratejik yatırımlar, markalaşma ve uluslararası pazarlara yönelik konumlandırma çalışmaları ile bu segmentin ihracat payı kayda değer ölçüde artırılabilir.

Öte yandan, jeopolitik belirsizliklerin arttığı ve küresel güvenlik endişelerinin yoğunlaştığı günümüzde, savunma sanayine yönelik kimyasal üretim de stratejik önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Ahlatçı Holding'in Çorum'da planladığı Füze ve Roket Yakıtı Üretim Tesisi, yalnızca dışa bağımlılığın ve dış ticaret açığının azaltılmasına değil, aynı zamanda "Tam Bağımsız Türkiye" vizyonunun desteklenmesine hizmet edecek niteliktedir. Böylece, kimya endüstrisi, hem ekonomik hem de ulusal güvenlik açısından kritik bir kaldıraç rolü üstlenecektir.

Sektörel Haberler

1- Cengiz Holding'in Eti Bakır Samsun tesislerine 300 milyon dolar yatırımla kurduğu gübre tesisi üretime başladı. (Haziran 2025)

Yıllık 100 milyon USD Cari açığı azaltılması bekleniyor.

2- Dow, DowAksa İleri Kompozit Malzemeler (Yalova)'deki %50 hissesini ortak girişim ortağı **Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.**'ye, 125 Milyon USD bedelle satmak üzere anlaşmaya vardı. (Haziran 2025)

KİMYA

Sektör Kurulu Aylık Bülteni

MÜSİAD Kimya Sektörü Bülteni, kimya sanayi, ilaç, plastik, petrokimya, temizlik ürünleri, boya, gübre ve ilgili alanlardaki gelişmeler hakkında kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Bültende yer alan tüm veriler, MÜSİAD Kimya Sektör Kurulu üyeleri tarafından güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan derlenmiştir. Ancak, aktarılan bilgi ve verilerin mutlak doğruluğu garanti edilmemektedir. Bu bülten, herhangi bir yatırım, ticari işlem veya üretim kararı için dayanak oluşturma amacı taşımaz. İçeriğin kullanımı sonucu doğabilecek doğrudan ya da dolaylı zararlardan MÜSİAD ve Kimya Sektör Kurulu üyeleri sorumlu tutulamaz. Bülten içeriği önceden haber verilmeksizin değiştirilebilir.

Ataköy 7-8-9-10 Mh. Çobançeşme E5 Yanyol Cd.
No:4, Bakırköy / İstanbul musiad@musiad.org.tr
T: +90 (212) 395 00 00
F: +90 (212) 395 00 01